

El poder i la política (2)

“No oblidem mai que civil, és a dir allò que afecta o correspon als ciutadans, en grec es diu simplement ‘politikón’. El problema ve quan en un país –en el país dels valencians i en alguns altres– hi ha tanta gent política que és tan escassament civil. I tanta gent civil que no vol ser política. Els resultats estan a la vista, i són funestos.”

Parlàvem de les extenses i ambigües dimensions de l'acció política, i de com forma part de la vida dels individus de tantes maneres. Fins i tot en societats, com la nostra, que solem considerar poc exemplarment “polititzades”. I tanmateix, comprar un diari o un altre, escoltar un programa de ràdio, posar aquest noticiari de televisió o aquell, donar o no donar crèdit a tals informacions o interpretacions, ja és pura política: pura presa de posició davant dels mecanismes del poder. De fet, els qui tenen una relació directa, orgànica i metòdica amb el poder, és a dir els *polítics*, ho saben perfectament, això. Saben que una bona part de la seua eficàcia en l'exercici del poder es troba, no sols en la legitimitat social aparentment extra-política. Saben que “la possibilitat de produir efectes sobre les persones i les coses”, almenys en un sistema democràtic, no depèn tant de la capacitat de coerció, per molt legítima que siga, sinó de la capacitat de convocar adhesions o de respondre a exigències i necessitats ja expressades. Ara bé fins ací no eixim del que podríem anomenar concepte “rígors” de la política. Hi ha també un altre concepte possible, sobretot si tornem a l'origen grec de la paraula, i a l'acció del ciutadà en la *polis*: llavors el terme “polític” equival pràcticament a “cívic” o “civil”, i fins i tot simplement a “social”. I tota acció dirigida a influir en la vida civil (a influir en la *res publica*, en la *polis*, en la societat), és en definitiva acció política. Encara que no vaja dirigida a l'exercici del “poder polític” en el sentit habitual de la paraula.

Sovint aquesta acció, la que està fora de l'actuació orgànica dels partits, o fora dels engranatges de l'administració pública, l'anomenem precisament “civil” o “cívica”, per distingir-la del marc més estrictament “polític”. Potser no tenim una altra manera més pràctica d'entendre'ns, però portar aquesta convenció en l'ús dels mots fins a extrems de dissociació total, pot resultar perillós. Sobretot perquè llavors fa l'efecte que és només el camp d'acció estrictament *polític* –el que correspon a l'exercici o control formal del poder públic– el que té una eficàcia real sobre el conjunt de la societat: l'únic que “fa funcionar les coses”, l'únic important, i l'únic, per tant, que ha de concentrar

tots els recursos humans o econòmics disponibles. Per això, també, pot resultar arriscat servir-se massa alegrement dels termes “*societat civil*” com si aquesta fóra alguna cosa radicalment desconnectada del poder. Com si hi hagués dues “societats” diferents una de *civil* i una altra de *política* (a més de possibles societats militars, bancàries, religioses o mafioses; i quant a la “societat religiosa”, poca broma: ella mateixa es defineix, canònicament, com a més que humana, i perfecta per decisió divina: per damunt dels propis pecats i dels pecats de qualsevol COPE). Allò que és perillós, en tot cas, és pensar o suposar que la “societat política” està per damunt, legitimada, i la “civil” és cosa d'aficionats, o de gent para-legal i suspecta: de gent que, si no es pot controlar des del poder, sempre és millor eliminar-la.

El que vull dir és que cal recordar sempre que la “societat política” (que en la pràctica significa els polítics més o menys professionals, els partits i l'administració pública) és una simple dimensió, i hauria de ser una simple delegació, de la “societat civil”: *tota* la societat civil, i *tots* els seus membres, individualment o associats, tenen tant de dret com els “polítics” – i tanta responsabilitat, si la volen assumir– per influir en qualsevol aspecte de la vida pública. Dit d'una altra manera: el camp de l'interès públic no és sinònim de –ni resevats a– l'acció formalment política. No sóc un expert en l'ús acadèmic d'aquest ordre de conceptes, i per tant és segur que m'estic expressant amb considerable imprecisió. Però supose que em faig entendre: si hem de recuperar el sentit originari, i per tant la potència i el respecte, de la vida pública o *política*, no hem de reduir el terme i el concepte als seus usos restrictius. Hem de reivindicar el caràcter polític, el valor polític i l'eficàcia política, de bona part d'aquelles associacions, activitats o formes d'acció, que habitualment anomenem “cívils”. No oblidem mai que *civil*, és a dir allò que afecta o correspon als ciutadans, en grec es diu simplement *politikón*. El problema ve quan en un país –en el país dels valencians i en alguns altres– hi ha tanta gent política que és tan escassament civil. I tanta gent civil que no vol ser política. Els resultats estan a la vista, i són funestos.